

ĆWICZENIE

**Ludzie to nie liczby.
Czy na pewno żyjemy
w czasach największych
migracji w historii?**

**Opowieści o migracjach
– pokój, sprawiedliwość
i silne instytucje**

Ludzie to nie liczby. Czy na pewno żyjemy w czasach największych migracji w historii?

Opowieści o migracjach – pokój,
sprawiedliwość i silne instytucje

Dorota Stępniaik

klasy VI–VIII szkoły podstawowej i szkoła ponadpodstawowa

45 minut

Scenariusz koncentruje się wokół zagadnienia migracji. Uczniowie i uczennice uczestniczą w symulacji, podczas której wcielają się w role emigrantek i emigrantów. Podczas ćwiczenia analizują własne emocje, podejmują decyzje, mierzą się z konsekwencjami własnych wyborów. Zapoznają się z kilkuminutowym filmem pt. *Czy na pewno żyjemy w czasach największych w świecie migracji?*, który staje się przyczynkiem do refleksji, czy emigracja jest prawem, czy przywilejem. Film może również zostać wykorzystany na zajęciach na temat faktów i mitów dotyczących współczesnych migracji.

PYTANIE KLUCZOWE

Emigracja jest prawem czy przywilejem?

CELE LEKCJI

- weźmiesz udział w symulacji „Po której jesteś stronie?”
- zastanowisz się, jakie emocje i wyzwania stoją przed emigrantkami i emigrantami
- dokonasz refleksji nad filmem pt. *Czy na pewno żyjemy w czasach największych w świecie migracji?* zrealizowanym przez niemiecką organizację Migration Matters

ZWIĄZEK Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ

- geografia: VII.8, X.5

METODY PRACY	FORMY PRACY	ŚRODKI DYDAKTYCZNE I MATERIAŁY
burza pomysłów, praca z filmem, symulacja	praca indywidualna, praca w grupie	komputer, rzutnik, dostęp do Internetu, film <i>Czy na pewno żyjemy w czasach największych w świecie migracji?</i>

Wprowadzenie

Zaproś uczniów i uczennice do składającego się z kilku etapów ćwiczenia „Po której jesteś stronie?”. Powiedz, że temat lekcji i cele poznają po ćwiczeniu.

ETAP I ĆWICZENIA „PO KTÓREJ JESTEŚ STRONIE?”

 5 minut

Położ na podłodze sznurek/taśmę tak, aby przestrzeń sali lekcyjnej razem z uczniami i uczennicami podzielić na cztery strefy (możesz skrzyżować sznurek/taśmę). Poproś grupy, by nadały nazwy swoim strefom. Nazwy mogą zostać zapisane na kartkach i ustawione tak, aby były widoczne dla pozostałych grup. Poproś uczniów i uczennice, aby przez chwilę zastanowili się nad pytaniami:

- Jak się czujecie po wydzieleniu stref?
- Co myślicie o takim podziale?

Osoby nie konsultują swoich odpowiedzi z grupą, od razu podają je na forum klasy. Po usłyszeniu kilku wypowiedzi zadaj kolejne pytania:

- W jaki inny sposób mógłby zostać dokonany podział?
- Jak myślicie, po co jest ten podział?
- Kto oprócz mnie mógł dokonać tego podziału?

Zachęć uczestników i uczestniczki zajęć do refleksji na forum. Podsumuj wypowiedzi. Zwróć uwagę na powtarzające się wątki. Parafrazuj, nie oceniaj wypowiedzi.

Uczniowie i uczennice na tym etapie ćwiczenia powinni sobie uświadomić, że nie mieli żadnego wpływu na to, w jakiej strefie się znaleźli – dlatego jest ważne, by zapytać o ich emocje i odczucia. Nie wartościuj wypowiedzi młodzieży.

ETAP II ĆWICZENIA

 5 minut

Rozdaj grupom-strefom opisy sytuacji z załącznika nr 1 (każda grupa dostaje jedną wytyczną wraz z instrukcją). Poproś, aby każda z grup zapoznała się ze swoją historią, która będzie determinowała dalszy przebieg symulacji. Podczas gdy uczniowie i uczennice pracują w grupach, wyznacz na korytarzu za pomocą sznurka/taśmy siedem kolejnych stref. Po zakończeniu pracy poproś, aby każda z grup wypowiedziała się na forum klasy. Przedstawiciele i przedstawicielki grup prezentują opis sytuacji wraz z odpowiedziami na pytania z instrukcji. Podsumuj wypowiedzi. Poproś, by chętne osoby podzieliły się wnioskami.

ETAP III ĆWICZENIA

 5 minut

Powiedz uczniom i uczennicom, że oprócz ich stref istnieją też inne, nieznane nikomu strefy. Nikt nie wie, co się tam znajduje ani jak wygląda tam życie. Powiedz, że każdy może podjąć decyzję: *Czy opuszczam swoją strefę i przechodzę do innej, nieznanej? Czy zostaję w swojej, już mi znanej strefie?*

Poproś chętne osoby o dokończenie zdania: *Zdecydowałem/Zdecydowałam się zostać w strefie/zmienić strefę, ponieważ...*

Uczniowie i uczennice podejmują decyzję indywidualnie. W obrębie grupy mogą zostać dokonane różne wybory, nie obowiązuje jednomyślność. Uczestnicy i uczestniczki zajęć mogą zdecydować, że opuszczą swoją strefę i przejdą do którejś poza klasą czy w klasie. Mogą opuścić swoją grupę pojedynczo, w parach, trójkach czy całą grupą.

Uczniowie i uczennice mogą się rozproszyć, trzeba więc zadbać, by dobrze się nawzajem słyszeli. Wydzielone strefy powinny się znajdować blisko siebie.

ETAP IV ĆWICZENIA

10 minut

Część uczniów i uczennic zmieniła strefę, niektórzy zostali w swojej strefie. Zaproś osoby do refleksji nad pytaniami:

- Dlaczego się zdecydowałeś/zdecydowałaś na opuszczenie swojej strefy / pozostanie w swojej strefie?
- Dlaczego sam/sama? / Dlaczego z innymi osobami?
- Dlaczego wybrałeś/wybrałaś tę strefę, a nie inną?

Zadbaj, żeby wszyscy chętni uczniowie i uczennice mieli możliwość wypowiedzi. Stymuluj przebieg tego etapu zajęć dodatkowymi pytaniami, które będą podążać za tokiem głosów młodzieży.

Podziękuj uczniom i uczennicom za uczestnictwo, poproś o wyjście z roli np. przez wykonanie kilku głębokich oddechów lub policzenie na głos do

dwudziestu. Wspólnie popatrzcie z dystansu na odgrywane role. Omów symulację, wyjaśniając symbolikę linii oraz stref (linie to granice, a strefy to państwa).

Praca właściwa

15 minut

Zapytaj uczniów i uczennice, czy się domyślają, jaki jest temat dzisiejszych zajęć. Wokół jakich zagadnień będzie się koncentrować lekcja? Przedstaw temat i cele lekcji lub poproś chętną osobę o ich odczytanie. Cele możesz umieścić w widocznym miejscu na planszy lub tablicy multimedialnej – dzięki temu będziesz mógł/mogła się do nich odwoływać podczas zajęć.

Podziel uczniów i uczennice na siedem grup. Rozdaj grupom załącznik nr 2 z instrukcją do pracy z filmem. Zaproś klasę do obejrzenia filmu pt. *Czy na pewno żyjemy w czasach największych w świecie migracji?* Podczas gdy młodzież pracuje w grupach, ustaw/pokaż mapę polityczną świata. Zaproś grupy do prezentacji swoich odpowiedzi na forum klasy.

Pokaż młodzieży załącznik 3 z artykułem 13. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Poproś o podzielenie się wnioskami, spostrzeżeniami, refleksjami w związku z tym dokumentem. Zadaj pytanie kluczowe: Emigracja jest prawem czy przywilejem? W miarę potrzeby dopytuj i proś o uściślenie. Powiedz, że wszyscy uczestnicy i uczestniczki zajęć mają prawo pytać. Podsumuj wypowiedzi uczniów i uczennic. Nawiąż do

ćwiczenia wprowadzającego i treści artykułu 13. Deklaracji, podkreśl, że każdy ma prawo do życia w wolności i do bezpieczeństwa osobistego i swoich bliskich.

Podsumowanie

 5 minut

Zaproś uczniów i uczennice do refleksji, w której dokończą zdania:

Na dzisiejszej lekcji uświadomiłam/uświadomiłem sobie...

Zrozumiałem/zrozumiałam...

Od tej pory zwrócę szczególną uwagę na...

 ZAŁĄCZNIKI:

- Załącznik nr 1 – **Karta pracy:** Po której jesteś stronie?
- Załącznik nr 2 – **Karta pracy:** Praca z filmem
- Załącznik nr 3 – **Materiał pomocniczy:** Artykuł 13. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

ZAŁĄCZNIK 1

Karty pracy: Po której jesteś stronie?

A. W strefie, w której się znajdujecie, nasilają się konflikty wewnętrzne. Zagrożone jest życie wasze i waszych bliskich.

Porozmawiajcie i odpowiedzcie na następujące pytania:

Jak ta sytuacja oddziałała na Ciebie, Twoją rodzinę? Czy miałeś/miałaś wpływ na to, co się wydarzyło/dzieje w Twojej strefie? Jak teraz się czujesz w swojej strefie? Jakich konsekwencji panującej sytuacji doświadczacie Ty i Twoi bliscy np. w życiu codziennym? Jakie znaczenie ma to dla Ciebie i Twoich bliskich? Dlaczego? Co z tym zrobisz? Jak można zminimalizować skutki problemów? Jak je rozwiązać? Jaką decyzję podejmiesz? Jakie masz przed sobą perspektywy?

B. W strefie, w której się znajdujecie, nie macie dostępu do edukacji.

Porozmawiajcie i odpowiedzcie na następujące pytania:

Jak ta sytuacja oddziałała na Ciebie, Twoją rodzinę? Czy miałeś/miałaś wpływ na to, co się wydarzyło/dzieje w Twojej strefie? Jak teraz się czujesz w swojej strefie? Jakich konsekwencji panującej sytuacji doświadczacie Ty i Twoi bliscy np. w życiu codziennym? Jakie znaczenie ma to dla Ciebie i Twoich bliskich? Dlaczego? Co z tym zrobisz? Jak można zminimalizować skutki problemów? Jak je rozwiązać? Jaką decyzję podejmiesz? Jakie masz przed sobą perspektywy?

- C. W strefie, w której się znajdujecie, nie macie dostępu do wody, czego efektem są coraz słabsze plony. Woda, którą pijecie, jest bardzo zanieczyszczona.**

Porozmawiajcie i odpowiedzcie na następujące pytania:

Jak ta sytuacja oddziałała na ciebie, twoją rodzinę? Czy miałeś/miałaś wpływ na to, co się wydarzyło/dzieje w twojej strefie? Jak teraz się czujesz w swojej strefie? Jakich konsekwencji panującej sytuacji doświadczacie ty i twoi bliscy np. w życiu codziennym? Jakie znaczenie ma to dla ciebie i twoich bliskich? Dlaczego? Co z tym zrobisz? Jak można zminimalizować skutki problemów? Jak je rozwiązać? Jaką decyzję podejmiesz? Jakie masz przed sobą perspektywy?

- D. W strefie, w której się znajdujecie, nie macie możliwości pracy, brakuje wam pieniędzy na zaspokojenie podstawowych potrzeb.**

Porozmawiajcie i odpowiedzcie na następujące pytania:

Jak ta sytuacja oddziałała na ciebie, twoją rodzinę? Czy miałeś/miałaś wpływ na to, co się wydarzyło/dzieje w twojej strefie? Jak teraz się czujesz w swojej strefie? Jakich konsekwencji panującej sytuacji doświadczacie ty i twoi bliscy np. w życiu codziennym? Jakie znaczenie ma to dla ciebie i twoich bliskich? Dlaczego? Co z tym zrobisz? Jak można zminimalizować skutki problemów? Jak je rozwiązać? Jaką decyzję podejmiesz? Jakie masz przed sobą perspektywy?

ZAŁĄCZNIK 2

Karty pracy: Praca z filmem

GRUPA 1

Obejrzyjcie film i wspólnie odpowiedzcie na pytanie: Jakie są formy mobilności migrantek i migrantów?

GRUPA 2

Obejrzyjcie film i wspólnie odpowiedzcie na pytanie: Skąd będą pochodzić przyszli migranci i migrantki?

GRUPA 3

Obejrzyjcie film i wspólnie odpowiedzcie na pytanie: Dokąd przyszli migranci i migrantki będą zmierzać?

GRUPA 4

Obejrzyjcie film i wspólnie odpowiedzcie na pytanie: Na który kontynent w ciągu ostatnich 50 lat dotarło najwięcej emigrantów i emigrantek?

GRUPA 5

Obejrzyjcie film i wspólnie odpowiedzcie na pytanie: Dokąd udają się najczęściej migranci i migrantki z Afryki?

GRUPA 6

Obejrzyjcie film i wspólnie odpowiedzcie na pytanie: Z jakich krajów pochodzą migrantki i migranci zarobkowi i rodzinni, którzy zamieszkali w Europie i w Ameryce Północnej w ostatnich 10 latach?

GRUPA 7

Obejrzyjcie film i wspólnie odpowiedzcie na pytanie: Jakie nowe dla was pojęcia pojawiły się w filmie? Zapiszcie je.

ZAŁĄCZNIK 3

Materiał pomocniczy: Artykuł 13. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

ARTYKUŁ 13

1. Każda osoba jest uprawniona do wolności poruszania się i osiedlania w granicach każdego Państwa.
2. Każda osoba jest uprawniona do opuszczania jakiegokolwiek kraju, włączając swój własny kraj, jak również do powrotu do swego kraju.

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w ramach projektu „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Projekt jest finansowany ze środków Unii Europejskiej i współfinansowany przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności w ramach programu „Szkoła ucząca się”. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów, autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności ani Unii Europejskiej.

„I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission’s Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejki i Europejczyków w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych zarówno na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl

Warszawa 2020

Autorka: Dorota Stępnik
Redakcja merytoryczna: Julia Godorowska, Olga Khabibulina
Redakcja językowa i korekta: Justyna Yigitler
Projekt graficzny i skład: RZECZY OBRAZKOWE

Materiał jest dostępny na licencji Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0).
Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Więcej o wolnych licencjach:
<http://creativecommons.pl/>.